

Szakpolitikai ajánlások Magyarország

Project n° 2015-1-IT02-KA201-015383

2018

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Szakpolitikai ajánlások Magyarország

Project n° 2015-1-IT02-KA201-015383

2018

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A projektről

Az Eumoschool projekt célja, hogy kifejlesszen, teszteljen és meghonosítson egy innovatív tantervet és egy új, koherens módszertant az érzelmek iskolai környezetben történő oktatása terén. Ezzel a modellel hat ország (Olaszország, az Egyesült Királyság, Románia, Törökország, Magyarország és Ausztria) együttműködése nyomán igyekszünk hatékonyan befolyásolni a korai iskola elhagyás (ESL) jelenségét. Oktatási és tréning módszereket ajánlunk az egyre növekvő, tanárok és 6 -16 korú diákok felől érkező igények kielégítésére.

A projekt alapja az olasz "Didattica delle Emozioni"© (Érzelmek didaktikája, Didactics of Emotions, DoE) módszertan EU-szintű adaptációja. Ez egy 18 év tapasztalatára és kutatásaira épülő munka. 3000 tanár, diák, szülő és mentor tesztelte már eddig ezt a módszertant, amely azért született, hogy elősegítse a diákok jóllétét, fejlessze az alapkészségeiket, csökkentse a korai iskola elhagyást és segítse a tanárok és oktatásban dolgozók szakmai fejlődését.

Az EUMOSCHOOL projekt célkitűzése, hogy a módszertant minél több tanárhoz, diákhöz, és iskolához eljuttassa, és így az érzelmi nevelés beépüljön az iskolai tantervekbe.

Az EUMOSCHOOL speciális céljai:

- Hozzájárulás a korai iskola elhagyási stratégiák sikeréhez az által, hogy az érzelmi nevelés intervenciós módszertana beépül az iskolai tantervekbe. Mivel így minden diákot elér, csökkenhet a kihulló diákok száma.
- Az alapkészségek és kompetenciák fejlesztésének erősítése. Az érzelmi nevelés által erősödhet a diákok jólléte és csökkenhet az érzelmi diszkomfort érzésük, illetve az ezzel összefüggésben lévő rizikófaktorok.
- A tanárok és szakemberek szakmai készségeinek fejlesztése, akik ezzel egy elérhető ESL metodikához jutnak. Az Szabadon használható oktatási segédanyag (OER) és a praktikus technikák, valamint a mérési eszközök bármely szinten használhatóak.
- Az oktatás holisztikus együttműködési formáinak erősítése. A hálózatok és a különböző események európai szinten segítik elő az iskolafenntartókkal való párbeszédet. Lehetővé válik a jó gyakorlatok cseréje, és ez segíti majd a hátrányos helyzetű vagy a korai iskola elhagyás által veszélyeztetett gyerekeket és fiatalokat.

Az EUMOSCHOOL projektben négy szellemi termék került kidolgozásra:

- **ÖSSZEHASONLÍTÓ KUTATÁS**

amely tartalmaz

- szakirodalmi áttekintést a projektben érintett oktatási tartalmakhoz és rendszerekhez
- az érzelmi oktatás és a korai iskola elhagyással kapcsolatos alapkutatást az iskolák és tanárok igényeiről, az Egyesült Királyság kivételével minden érintett országban.

- **EUMOSCHOOL OER**

Az Érzelmek didaktikája (Didactics of Emotions, DoE) módszertanból adaptált, önálló tanulásra fejlesztett online oktatási segédanyag (OER), amely a tanárok számára készült, és a Moodle rendszerén keresztül érhető el (www.eumoschool.eu/oer).

- **IRÁNYELVEK A EUMOSCHOOL IMPLEMENTÁCIÓJÁHOZ A KORAI ISKOLA ELHAGYÁS HOLISZTIKUS MEGKÖZELÍTÉSÉBEN**

Ezek az irányelvek a DoE segítségével és az iskolák, tanárok és diákok tapasztalatai alapján készültek.

- **SZABÁLYZÁSI JAVASLATOK**

Ez a dokumentum a döntéshozók és más iskolafenntartók számára fontos. Helyi, nemzeti és európai szintű ESL stratégia kidolgozásához használható.

Az érzelmi nevelés hozzájárulása a korai iskola elhagyás megelőzéséhez

Az európai kontextus

Az ESL, mint statisztikai mérőeszköz, egy %, ami azokra a 18-24 év közötti fiatalokra vonatkozik, akik alacsony középfokú végzettséggel, vagy még azzal sem rendelkeznek, és már nincsenek az oktatásban (Európai Bizottság, 2013). Az ESL adatok olyan jelenségekre vonatkoznak, mint az egyének életének ártalmas fordulatai a szociális integráció, a gazdasági kilátások és későbbi pozitív remények (pl. egészség és jóllét) terén. (Gonzales, Dumka, Deardorff, Carter, & McCray, 2004; Kelly, 2009; Trautwein, Lüdtke, Marsh, Köller, & Baumert, 2006; Melkevik et al 2016).

A magas ESL arány iránti aggodalom megjelenik az EU 2020-as stratégiájában, azzal, hogy az ESL 12,7%-ról 10% alá való csökkentése szerepel itt célként. Ez összesen 5.5 millió embert érint. Ez a terv az ESL-t az európai országok egyik legnagyobb mai problémájaként jelöli meg (Noel et al, 2015; Tarabini, Curran, Montes, Parcerisa, 2016). Az ESL – ahogy a EU 2013 -as koncepciója is – magában foglalja a lemorzsolódottakat, az iskolába soha nem járókat, és azokat is, akik nem folytatták tanulmányaikat vagy megbuktak az érettségien. Az ESL visszatekintő mérése (Dale, 2010; Bradhaw, O’Brannan, McNeely, 2008) az iskolai elkötelezettség csökkenésének régóta tartó folyamatára mutat rá (European Commission, 2013; Eurydice & Cedefop, 2014; Lamote et al 2013; Ekstrand, 2015).

A fentiekre támaszkodó projekt szerint az érzelmi nevelés kulcs az iskola iránti elkötelezettség megtartásában és ezzel együtt a korai iskola elhagyás megelőzésében.

Az érzelmi nevelés szerepe

Világos kapcsolat létezik a szociálisan és érzelmileg képzett iskolai ethosz és a diákok jelenléte és elért eredménye között (Banerjee, Weare & Farr, 2014). Az Egyesült Királyságban kifejlesztett Érzelem Coaching egy olyan módszer, amely segíti a gyerekek érzelmi önkontrollját, szociális készségeit és tanulmányi sikereit egyaránt (Rose, McGuire-Snieckus & Gilbert, 2014). Egyre több tény mutat arra, hogy az Érzelem Coachingnak és a növekvő érzelmi kontroll készségeknek köszönhetően egyre több olyan gyerek és fiatal válik ismét elkötelezetté az iskola irányában, akik régebben kiléptek az iskolából, és így veszélyeztetetteké váltak (Gus et al, 2015; Havighurst et al, 2012).

Az érzelmek didaktikája

Az EUMOSCHOOL projekt számos intervenciós gyakorlatot, lehetőséget tartalmaz. Az Olaszországból származó Érzelmek didaktikája elvein alapuló programot hat európai ország honosítja meg. Ezek a gyakorlatok az érzelmek kifejezését és kezelését célozzák meg az iskolákban. A cél a jóllét, a mentális egészség és a hosszútávú pozitív következmények elősegítése (lásd a <http://eumoschool.eu/> honlapon a projekt részleteit). Az ebből a projektből származó eredmények képezik az alapját jelen Szakpolitikai ajánlásoknak.

A következő oldalakon a partnerség által közösen megfogalmazott, majd a specifikusan magyarországi kontextusra vonatkozó részleteket tartalmaz.

Irányelvek

Érzelmi nevelés, mint a korai iskolaelhagyás csökkentésének eszköze

Kiindulópont

A korai iskola elhagyás (ESL) alapprobléma Európában, amelyre az EU 2020 stratégia is reflektál: meghatározza a célt, azaz, hogy a jelenlegi 12,7%-ot 10% alá kell csökkenteni. Ez 5,5 millió embert érint.

Az ESL az egyének életének ártalmas fordulataira vonatkozik, a szociális integráció, a gazdasági kilátások és későbbi pozitív remények (pl. egészség és jóllét) terén.

A kapcsolat az érzelmi intelligencia, az elkötelezettség és az iskolai eredmények között alátámasztja, hogy az érzelmi nevelés (EE) fontos, és hozzájárulhat a hosszútávú pozitív eredményekhez.

Irányelv javaslatok

1. Integráljuk az érzelmi nevelést az új tanárképző és szakmai továbbképző programokba.
2. Integráljuk az érzelmi nevelés egy összetevőjét a tantervbe.

Érvek

Az EUMOSCHOOL projekt számos intervenciós gyakorlatot, lehetőséget tartalmaz. Az Olaszországból származó Érzelmek didaktikája elvein alapuló programot hat európai ország honosítja meg. Ezek az országok: Olaszország, Ausztria, Románia, Törökország, Magyarország és az Egyesült Királyság.

A cél a jóllét, a mentális egészség és a hosszútávú pozitív következmények elősegítése (lásd a <http://eumoschool.eu/> honlapot a projekt részleteiért).

A 63 oktatási szakembertől és a projekt részeként 600 tanártól online kérdőívvel begyűjtött adatok azt mutatják, hogy a képzés, a készségek, a kapacitás és az iskolák támogatása az érzelmi nevelésben igen korlátozott vagy nincs is. Ha el akarjuk érni az EU2020 által kitűzött érzelmi neveléssel kapcsolatos célokat, ezeken a területeken el kell kezdeni a munkát.

Magyarország

Kiindulópont

Magyarországon az ESL a szociális és a társadalmi-gazdasági okoknak köszönhetően folyamatosan emelkedik. Mindazonáltal az iskolák a társadalmi esélyegyenlőség megteremtésében nagy szerepet játszhatnak. A tanulmányok azt jelzik, hogy az ESL mögött az érzelmi kompetencia hiánya áll. Míg a tanárok úgy gondolják, hogy az érzelmi nevelés elsősorban a családok feladata, az iskolák ezen a területen is nagy szerepet játszanak. Úgy hisszük, az iskolák átvehetik a családtól az érzelmi nevelés bizonyos részeit, beleértve az alap érzelmi nevelést is, azáltal, hogy biztonságos légkört teremtenek, jó szerepmintákat adnak, megadják a személyes figyelmet, és segítenek a gyerekeknek a konfliktusok megoldásában. Ezek eredményeként a veszélyeztetett diákoknak nagyobb esélyük lehet az iskola elvégzésére. Ugyanakkor a legtöbb tanár semmilyen formális képzésben nem részesült sem az érzelmi nevelés terén, sem egy erre irányuló átfogó programban. Nincsenek tehát meg a megfelelő eszközeik, nincs az érzelmi neveléshez kapcsolódó tanterv sem. Így csak a saját fejük után mehetnek.

Célközönség

- Formális tanárképzés – felső oktatás, továbbképzés
- KLIK – Magyar Oktatási felügyelet
- Iskolavezetők, igazgatók
- Pedagógusok, tanárok

Jelen szabályozás

A Magyar Nemzeti Alaptanterv céljai között jelöli meg a diákok érzelmi nevelését (reális önismeret, a családban és a nagyobb közösségben való helyének megtalálása, fontos kapcsolatokra való törekvés, felelős döntéshozatal, a tájékozódás és az önálló véleményalkotás).

A diákok két kötelező tárgy közül választhatnak (Etika és Vallási ismeretek), amelyek közül az Etika tárgy az érzelmi intelligencia bizonyos területeire koncentrál. Ilyen például az értékek, erkölcsiség, másokhoz való kapcsolódás, a jó és rossz közötti különbségtétel kérdése.

Más programok pl. a Hídprogram olyan diákokat céloz meg, akik jó tanulmányi eredménnyel rendelkeznek az általános iskolában, de nem kerültek be középiskolába, elmúltak 15 évesek és még általános iskolások.

A Tanoda programok szabadidős programokat és tanulási foglalkozásokat kínálnak hátrányos helyzetű diákok részére.

Alapjavaslatok

1. Az érzelmi nevelésnek a formális tanárképzés kötelező részének kellene lennie.
2. Kellene, hogy legyen továbbképző program a tanárok számára.
3. Kellene egy átfogó érzelmi nevelési program az iskolákon belül (általános és középiskolákban is).

Érvek

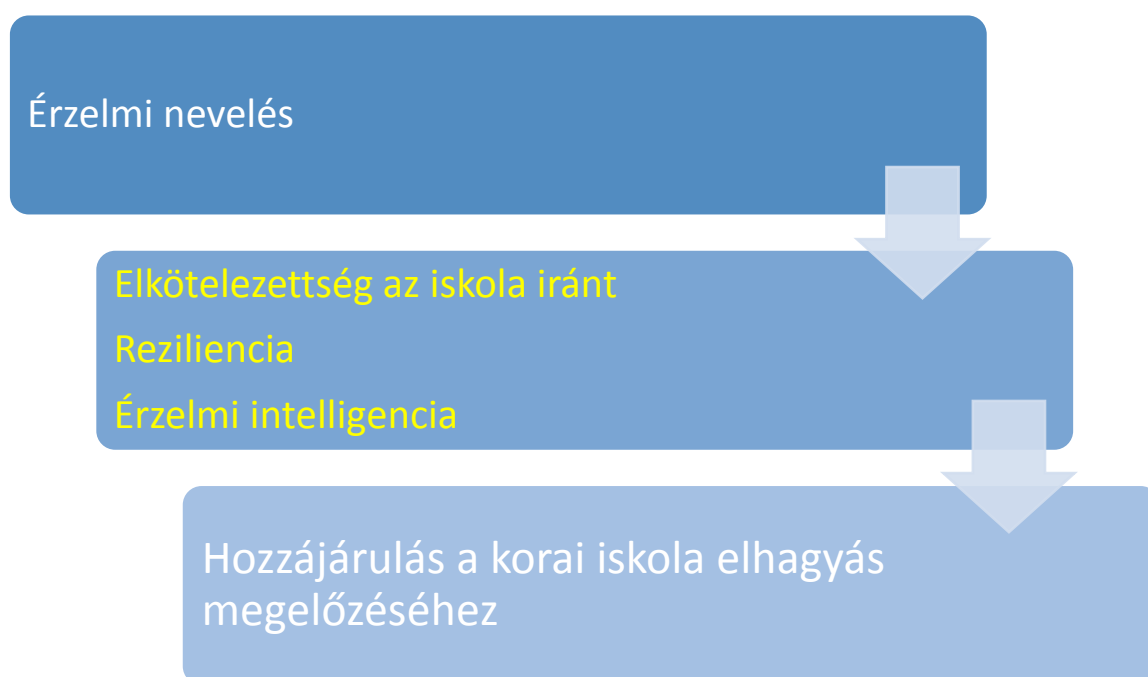
Érveinket az EUMOSCHOOL Összehasonlító kutatási jelentésére és saját tapasztalatainkra alapozzuk. A kutatásban 104 tanárt kérdeztünk meg egy online kérdőív segítségével és további 13 oktatási szakemberrel készítettünk személyes interjút. Az eredmények szerint:

- a tanárok 92%-a megerősítette, hogy az érzelmi nevelést a munkája részének tekinti.
- 64%-uk kijelentette, hogy az érzelmi nevelés nem volt az eredeti tanárképzésük része (vagy nem tudja, nem emlékszik rá)
- 70-79%-uk nem végzett szakmai továbbképzést az érzelmi nevelés terén.

Összefoglaló

A részt vevő országok oktatási szakemberei egyetértenek az érzelmi nevelés fontosságában és a korai iskola elhagyásban játszott szerepében.

Az EUMOSCHOOL projekt eredményei azt mutatják, hogy a szakemberek nem érzik magukat megfelelően felkészültnek és képzettnak az érzelmi nevelés megvalósítására. Az Érzelmek didaktikája program egy fajta kínálatot jelent az ilyen jellegű képzésben, amely segítheti az iskolai érzelmi nevelés támogatását. Ez hozzájárulhat az iskola iránti elkötelezettség, a reziliencia és az érzelmi intelligencia növeléséhez, valamint a korai iskola elhagyás megelőzéséhez.

1. ábra: Az az érzelmi neveléstől a korai iskola elhagyásig¹

¹ Tény, hogy a korai iskolaelhagyás jelensége mögött számos tényező áll, melyek egy komplex hálózatot alkotnak. Az érzelmi nevelés egy rendszerszintű megközelítés részeként tudja támogatni a tanulókat, mégpedig azáltal, hogy segíti őket az e tényezők közötti eligazodásban.

Irodalomjegyzék

Banerjee, R., Weare, K., & Farr, W. (2014). *Working with 'Social and Emotional Aspects of Learning' (SEAL): Associations with school ethos, pupil social experiences, attendance, and attainment*. *British Educational Research Journal*, 40(4), 718-742.

Bradshaw, C. P., O'Brennan, L. M., & McNeely, C. A. (2008). *Core competencies and the prevention of school failure and early school leaving*. *New directions for child and adolescent Development*, 2008(122), 19-32.

Commissione Europea, E. A. C. E. A. Eurydice & CEDEFOP (2014). *Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe: Strategies, Policies and Measures*. (Eurydice and Cedefop Report). Luxembourg: Eurydice e Cedefop.

Dale, R. (2010). EARLY SCHOOL LEAVING. *Lessons from research for policy makers*. NESSE Report.

Ekstrand, B. (2015). *What it takes to keep children in school: a research review*. *Educational Review*, 67(4), 459-482.

European Commission (2013). *Reducing Early School Leaving: Key messages and policy support*. Final report on the Thematic Working Group on Early School Leaving.

Gonzales, N. A., Dumka, L. E., Deardorff, J., Carter, S. J., & McCray, A. (2004). *Preventing poor mental health and school dropout of Mexican American adolescents following the transition to junior high school*. *Journal of Adolescent Research*, 19(1), 113-131.

Gus, L., Rose, J., & Gilbert, L. (2015). *Emotion Coaching: A universal strategy for supporting and promoting sustainable emotional and behavioural well-being*. *Educational & Child Psychology*, 32(1), 31-41.

Havighurst, S. S., Harley, A. E., Kehoe, C., & Pizarro, E. (2012). *Tuning in to Teens: Emotionally intelligent parenting. Program manual*. Melbourne, Australia: The University of Melbourne. Kelly, 2009;

Lamote, C., Speybroeck, S., Van Den Noortgate, W., & Van Damme, J. (2013). *Different pathways towards dropout: the role of engagement in early school leaving*. Oxford Review of Education, 39(6), 739-760.

Marsh, H. W., Trautwein, U., Lüdtke, O., Köller, O., & Baumert, J. (2006). *Integration of multidimensional self-concept and core personality constructs: Construct validation and relations to well-being and achievement*. Journal of personality, 74(2), 403-456.

Melkevik, O., Nilsen, W., Evensen, M., Reneflot, A., & Mykletun, A. (2016). *Internalizing disorders as risk factors for early school leaving: A systematic review*. Adolescent Research Review, 1(3), 245-255.

Noel, C., Timmerman, C., Macedo, E., Rocha, C., & Araújo, H. C. (2015). *Early school leaving and beyond*. <https://repositorio-aberto.up.pt/bitstream/10216/82688/2/117567.pdf>

Rose, J., Gilbert, L., & McGuire-Snieckus, R. (2014). *Promoting children's well-being and sustainable citizenship through emotion coaching*.

Tarabini, A., Curran, M., Montes, A., & Parcerisa, L. (2016). *The politics of educational success: a realist evaluation of early school leaving policies in Catalonia (Spain)*. Critical Studies in Education, 1-18.

Partnereink

Főkoordinátor:

Centro per lo Sviluppo Creativo “Danilo Dolci” (Olaszország)

www.danilodolci.org

Emotional Training Center (Olaszország)

www.educazioneemotiva.it

Verein Multikulturell (Ausztria)

www.migration.cc

Rogers Személyközpontú Oktatásért Alapítvány (Magyarország)

www.rogersalapitvany.hu

DOGA Schools (Törökország)

www.dogaokullari.com

Consortiul International Lectura Si Scrierea Pentru Dezvoltarea Gandirii Critice (Románia)

www.rwctic.org

University of Gloucestershire (Egyesült Királyság)

www.glos.ac.uk

EUMOSCHOOL

www.eumoschool.eu

facebook.com/Eumoschool

twitter.com/eumoschool

[eumoschool](https://www.youtube.com/eumoschool)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.